

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

Complectens copiosè Resolutiones Theologicas, etiam modernas, ad
praxim accommodatas

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

P. 21. Quid possit in Probabili Iudex, Advocatus, Medicus, Ius incertum &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40873

P. XXI. *Quid possit in probabili Iudex, Advocatus, Medicus, Ius inuentum &c.*

Respondeo ad primum : Quando circa jus litigantium opiniones sunt utrimque diversæ, tenetur Iudex sequi opinionem propriam, vel illam quæ ipsi, omnibus expensis, videtur esse probabilior. Ita docet Sotus, Valencia, Bardi, Bannez, Thomas Sanchez, Scildere de conscientia Pag. 147. Contra Joannem Sanchez, Oviedum, Salas, & alios qui tradunt saltem licere Iudici sequi alienam opinionem contra propriam in materia civili, & quæstione juris, nisi ubi lex, aut consuetudo id vetat.

Ratio cur Iudex teneatur sequi probabiliorē hęc est. Quia non habet potestatem aliter iudicandi quàm voluerit Respublica, aut alij à quibus suam potestatem accepit : Atqui illi omnino censendi sunt voluisse ut iudicaret juxta id quod omnibus expensis ipsi videretur probabilius. Hoc enim maximè expediebat, ne locus esset largitionibus, aut acceptioni personarum. Vix enim de aliqua causa litigatur, in qua utrimque probabilitas aliqua non occurrat. Et hoc videntur Iudices promittere quando officium suscipiunt, ut colligitur ex Authentica ad legem, *Rem non novam*, apud Scildere supra. Unde etiam proscrip̃ta est ab Innocentio XI. propositio 2. in Decreto quod infra interimus.

Quando autem una pars non apparet alterā justo probabilior, debet Iudex vel rem inter litigantes ex æquo dividere, vel, si dividi nequit, aliter utrique parti satisfacere. Nisi forte alter litigantium vel sit possessor, vel sit reus, cui etiam

etiam contra actorem favet possessio. Excipi etiam solent causæ quæ vocantur piæ, & privilegiatæ, quales sunt causæ pro matrimonio, dote, libertate, pupillo, pro quibus judicandum est, ceteris paribus, etiam contra reos, quia jus ita disponit.

Respondeo ad secundum: Advocatus potest licitè defendere causam quæ ipsi videtur minus probabilis, modò spes affulgeat fore ut ea causa judici probetur. Ita communius docent Theologi. Quia per hoc nec clienti, nec parti contrariæ injuriam facit, non magis quam si ipse cliens tali casu suam causam apud Judicem ageret. Advocatus enim controversiam non definit, sed Judici eam relinquit, quem meritò supponit, omnibus auditis, ex æquo & bono judicaturum.

Respondeo ad tertium: Medicus tenetur adhibere suo ægro medicinam certam, relictâ aliâ probabiliter tantum profuturâ, si certam ad manum habeat, & sine suo, & ægri incommodo adhiberi possit. Ratio est, quia primò Charitas ad hoc obligat, ut consideranti facile patet. Secundò, obligat justitia, si sit Medicus mercede conductus: quia inter ægrum & medicum intercedit hoc pactum saltem implicitum, ut applicet remedia quæ videntur securiora, & probabilius profutura. Hic ergo intercedit conventio, quam supra P. 19. diximus posse obstare usui sententiæ speculativè probabilis.

Quod si non inveniuntur remedia certa, tenetur Medicus adhibere illud quod videtur ipsi securius omnibus spectatis. Hoc enim meritò importat tacita conventio quâ quisque censetur pacisci cum suo medico: & ipsi Medici quando ægrotant idem volunt sibi ab alio præstari. Nec frustra

frustra addidi, *omnibus spectatis*, tenetur enim Medicus considerare non tantum suas rationes & experientias, quæ sæpe ultra potionem, & lanceolam parum procedunt, sed etiam auctoritatem & experientiam aliorum peritiorum: hoc sanè studium, & hanc curam æger à medico quem conducit suo jure expectat.

Quando autem contingit desperatam esse vitam ægri, nisi applicetur medicina de qua æque incertum est, an sit profutura, an nocitura, potest ea adhiberi, ut docet cum communiori Thomas Sanchez, Layman, Bonacina, Scildere de conscientia.

Respondeo ad quartum: Non licet privato auctoritate propria occupare rem ab alio bona fide possessam, quamvis probabile, vel probabilius sit rei Dominium ad illum pertinere: ita habet sententia communis, contra Io. Sanchez disp. 33. num. 42. Ratio est: Quia bona fidei possessor justè rem possessam defendit contra privatum eam eripere volentem, non minus quam sciens rem certò esse suam; quod verum est, etiamsi inceperit dubitare an verè res esset sua: idque constat ex juris Reg. 36. digest. de reg. juris: *Bona fides tantumdem possidenti præstat quantum veritas, quoties lex impedimento non est.* Ergo privatus propter jus suum probabile non potest bonæ fidei possessori rem eripere. Nisi enim hoc leges inhiherent incertissima passim esset rerum possessio, & mutuis rapinis perpetuò obnoxia.

Docent plerique idem dicendum etiam de Regibus probabile tantum jus habentibus ad invadendum aliquod regnum, vel provinciam. Contra tamen adferuntur Authores non pauci. Res igitur decidi potest per judicium, vel arbitros:

tros: quod si altera pars iudicio stare nolit, propter hanc injuriam invadi potest.

P. XXII. *Regula pro Opinioni delictu.*

Pro notitia & delictu opinionis verè probabilis, ut securius procedatur, magni momenti erunt Regulæ sequentes.

I. Si duo tresve Scriptores sive antiquiores, sive recentiores sententiam doceant, quam alij passim censent improbabilem, non debet illa probabilis aestimari.

II. Etsi reperiatur author unus, alterve, aut plures aliquid obiter asserere, quasi per transennam, sine ullo istius materiæ examine, per hoc non redditur sententia illa probabilis, præsertim si alius, qui eam materiam ex professo tractavit, contrarium doceat.

Item, Quando Author aliquis cognoscitur solitus affectare opiniones novas, singulares, aut laxiores, si in eo reperias sententiam quæ primò fronte apparet paradoxa, sive à communi sensu plurimum discrepare, etsi alios pro ea citet, non rectè eam sententiam judicas probabilem, nisi eam ulterius apud alios, non similes, examines. Prudenter enim suspicari potes talem Authorem pro suo genio magis novitati, quam veritati studuisse.

Idem dicendum, quando pro sententia aliqua duos tresve Authores citatos reperis apud aliquem Scriptorem, qui deprehenditur sæpe in citando parum esse fidelis: ideoque consulendi sunt alij ut formetur iudicium prudens de probabilitate istius opinionis.

III. Quando author doctus & probus, non tantum ut veram docet, sed reflexè & in termi-

nis